

ZPOW-6126-8/19

UCHWAŁA NR 241/2019
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 10 września 2019 r.

w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem
od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach I

Na podstawie art. 218 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) Państwowa Komisja Wyborcza, po rozpatrzeniu odwołania Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem, złożonego przez Pełnomocnika Wyborczego tego Komitetu, od uchwały nr 8/2019 Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach I z dnia 4 września 2019 r. w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Ślonzoki Razem, zgłoszonej w okręgu wyborczym nr 71, w związku z wyborami do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 13 października 2019 r.

postanawia

oddalić odwołanie.

Uzasadnienie

Uchwałą Nr 8/2019 z dnia 4 września 2019 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach I odmówiła rejestracji Witolda Kazimierza Berusa (Berus) - kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Ślonzoki Razem w okręgu wyborczym nr 71, z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców tj. niespełnienia wymogu określonego w art. 210 § 1 Kodeksu wyborczego.

W dniu 6 września 2019 r., tj. w ustawowym terminie, zostało doręczone Państwowej Komisji Wyborczej odwołanie złożone przez Pełnomocnika Wyborczego Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem.

W odwołaniu wniesiono o:

- 1) uwzględnienie zgłoszonych w terminie podpisów, które nie zostały uwzględnione przez Okręgową Komisję Wyborczą w Katowicach I;
- 2) ponowne przeliczenie głosów w obecności Pełnomocnika Wyborczego

Komitetu Wyborczego Ślonzoki Razem;

- 3) zarządzenie dodatkowego jednego dnia na dodatkowe złożenie list podpisów popierających kandydata;
- 4) powołanie w skład zespołu sprawdzającego poprawność złożenia poparcia osobę posługująca się „ślonskom gadkom” zgodnie z kodem ISO 639-3 „SZL”.

Poza tym wnoszący odwołanie zarzuca Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach I:

- 1) weryfikowanie podpisów poparcia przez osoby, które nie posługują się „ślonskom gadkom”, co zdaniem wnoszącego odwołanie miało znaczenie przy uznawaniu podpisu poparcia za złożony prawidłowo z uwagi na niuanse występujące pomiędzy językiem polskim a gwara śląską;
- 2) kwalifikowanie jako złożonych w sposób wadliwy podpisów poparcia na całej liście wykazu w sytuacji, gdy dostrzeżone przez Komisję błędy były jednostkowe i nie dotyczyły wszystkich znajdujących się na liście podpisów poparcia;
- 3) niepoinformowanie wnoszącego odwołanie o stanie weryfikacji podpisów, co zdaniem skarżącego uniemożliwiło mu dostarczenie brakujących podpisów poparcia z zachowaniem wynikającego z Kodeksu wyborczego terminu.

Państwowa Komisja Wyborcza zważyła, co następuje.

Zgodnie z art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego lista kandydatów powinna być poparta, w sposób, o którym mowa w art. 265 § 3 i 4 Kodeksu wyborczego, podpisami co najmniej 2 000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Należy szczególnie podkreślić, że zgodnie z art. 265 § 3 Kodeksu wyborczego: „Wyborca udzielający poparcia zgłoszeniu kandydata na senatora składa podpis **obok czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL**”. Zatem to nie Państwowa Komisja Wyborcza, lecz ustawodawca wprost przesądził o konieczności czytelnego wskazania wszystkich wymienionych wyżej danych (poza własnoręcznym podpisem) w wykazie osób udzielających poparcia m. in. dla zgłoszenia kandydata na senatora. Ponadto zasady dotyczące prawidłowego podania wszystkich danych w wykazie podpisów (czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL oraz własnoręcznego podpisu) obywateli udzielających poparcia dla zgłoszenia kandydata są od wielu lat takie same we wszystkich wyborach. Ścisłe spełnienie ustawowych warunków przez udzielającego poparcia jest zatem niezbędne,

gdyż niedotrzymanie chociażby jednego z nich uniemożliwia sprawdzenie, czy popierający zgłoszenie ujęty jest w rejestrze wyborców (a nie w spisie wyborców, jak wskazuje wnoszący odwołanie), a więc czy posiada prawa wyborcze. Należy przy tym szczególnie podkreślić, że prawidłowe wskazanie m. in. adresu zamieszkania ma na celu nie tylko umożliwienie sprawdzenia posiadania prawa wybierania przez daną osobę, lecz także, co jest równie istotne, uwiarygodnienie, że podpis złożyła faktycznie osoba wskazana w wykazie, gdyż osoby składające podpisy znają swój adres zamieszkania. Definicja stałego zamieszkiwania określona jest w art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego i oznacza zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza przy tym, że zgodnie z art. 18 § 1 Kodeksu wyborczego stały rejestr wyborców obejmuje osoby stale zamieszkałe na obszarze gminy, którym przysługuje prawo wybierania. Stosownie do § 5 tego przepisu: **„Rejestr wyborców potwierdza prawo wybierania oraz prawo wybieralności”**. Dlatego też jedynie sprawdzenie w rejestrze wyborców umożliwia potwierdzenie, że osoba udzielająca poparcia zamieszkuje na obszarze danego okręgu wyborczego. Zasada ta obowiązuje od wielu lat, również na mocy przepisów Ordynacji wyborczych obowiązujących przed wejściem w życie Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że zgodnie z art. 28 Kodeksu cywilnego można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania. Oznacza to, że osoby udzielające poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego, kandydatowi na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, liście kandydatów na posłów, lub kandydatowi na senatora, liście kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego oraz liście kandydatów na radnych, ale także inicjatywie przeprowadzenia referendum, na wykazie podpisów powinny wskazać adres, pod którym stale zamieszkują, co jest potwierdzone wpisem do rejestru wyborców. Nie ulega zatem wątpliwości, że adres zamieszkania, o którym mowa m. in. w art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego, musi być zgodny z adresem ujęcia w rejestrze wyborców. Tylko w taki sposób można zweryfikować posiadanie m. in. czynnego prawa wyborczego w wyborach. Przyjęcie innej interpretacji umożliwiłoby każdemu wyborcy, również niezamieszkującemu na obszarze danego okręgu wyborczego, udzielenie poparcia liście kandydatów zgłaszanej w danym okręgu, na podstawie jego oświadczenia o zamieszkiwaniu w danej miejscowości na obszarze tego okręgu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że zasady dotyczące zgłaszania kandydatów na senatora, w tym szczegółowe regulacje dotyczące prawidłowego sporządzenia wykazu podpisów poparcia (w tym obowiązku czytelnego wpisywania wszystkich danych wyborcy na wykazie podpisów) zostały podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji w „Informacji o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na senatora w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.” (ZPOW-611-18/19) w dniu 10 sierpnia 2019 r. Również wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej, zawierające szczegółowy opis procedury związanej z przyjmowaniem zgłoszeń list kandydatów na senatora i sprawdzania wykazu podpisów poparcia (uchwała Nr 85/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r.), dostępne są na wymienionej wyżej stronie internetowej. Dlatego też każdy komitet wyborczy oraz każdy zainteresowany wyborca miał możliwość zapoznania się z obowiązującymi zasadami w zakresie prawidłowego sporządzenia wykazów podpisów poparcia oraz zasad ich sprawdzania przez okręgowe komisje wyborcze. Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza przy tym, że w wymienionej informacji i wytycznych szczegółowo wskazano m. in. jak należy poprawnie wskazać adres zamieszkania wyborcy, tj. że obejmuje on: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane. W miejscowościach, w których nie ma ulic konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie. Uznaje się za prawidłowo udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami. Za prawidłowo udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego

w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie podpisów, jeżeli osoby wymienione w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem. Z powyższego wynika zatem wprost, że adres zamieszkania nie jest kwestionowany z powodu użycia np. powszechnie używanego i jednoznacznie rozumianego skrótu nazwy miejscowości. Tym bardziej adres zamieszkania nie jest kwestionowany z powodu niewpisania wyrazów „ul.”. Nie jest to bowiem podstawa do kwestionowania adresu zamieszkania. Natomiast w przypadku, gdy wskazane w wykazie dane (poza własnoręcznym podpisem) wpisane są w sposób nieczytelny (niezależnie od przyczyny), albo są błędne lub niepełne, okręgowa komisja wyborcza, stosownie do art. 265 § 3 Kodeksu wyborczego, nie może uznać takiego podpisu za prawidłowy. Państwowa Komisja Wyborcza zauważa również, że postanowienia Sądu Najwyższego także aprobują praktykę organów wyborczych stosowaną przy weryfikacji podpisów poparcia (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 8/11). W postanowieniu tym Sąd Najwyższy wskazał, że *„Obowiązek zebrania co najmniej 1.000 podpisów obywateli popierających utworzenie komitetu wyborczego wyborców oraz załączenia do zawiadomienia ich wykazu, zawierającego szczegółowo wskazane informacje, jest więc wyraźnie określony w ustawie. Powinnością Państwowej Komisji Wyborczej jest sprawdzenie, czy zostały spełnione wszystkie ustawowe wymagania dotyczące złożenia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego, w tym także, czy załączony wykaz obywateli popierających utworzenie komitetu zawiera wszystkie dane określone w ustawie”*.

Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach I ustaliła, że część podpisów poparcia dołączonych do zgłoszenia kandydata na senatora Witolda Kazimierza Berusa jest obciążona błędami wynikającymi z nieaktualnych nazwisk osób udzielających poparcia, nieaktualnych lub nieprawidłowych adresów miejsc zamieszkania tych osób, a także błędnych numerów PESEL. Ponadto Komisja stwierdziła, że w wykazie podpisów poparcia przedłożono 133 „podpisy” osób zmarłych przed dniem, w którym mogły udzielić poparcia przedłożonemu zgłoszeniu kandydata na senatora. Z uwagi na powyższe wskazano, że liczba podpisów poparcia dołączonych do zgłoszenia nie przekroczyła 1 828.

Z uwagi na powyższe Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach I, po ustaleniu, że zgłoszenie kandydata na senatora nie uzyskało poparcia co najmniej 2 000

prawidłowo złożonych podpisów poparcia, słusznie odmówiła rejestracji kandydata na senatora Witolda Kazimierza Berusa zgłoszonego przez Komitet Wyborczy Ślonzoki Razem na podstawie podpisów poparcia.

Państwowa Komisja Wyborcza, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Okręgową Komisję Wyborczą w Katowicach I w dniu 10 września 2019 r., ustaliła, że zgłoszenie listy nie uzyskało poparcia, o którym mowa w art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że Okręgowa Komisja Wyborcza w Katowicach I dokonała prawidłowej weryfikacji wszystkich dołączonych podpisów poparcia. Oznacza to, że prawidłowych podpisów złożono nie więcej niż 1 828, a więc liczba ta jest mniejsza od wymaganej w art. 265 § 1 Kodeksu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje także, że weryfikowanie podpisów poparcia przez osoby, które nie posługują się „ślonskim gadkom” nie może stanowić podstawy do czynienia skutecznego zarzutu pod adresem Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach I, bowiem zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1480) językiem urzędowym w Polsce jest język polski.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że również zarzut dotyczący kwalifikowania jako złożonych w sposób wadliwy podpisów poparcia na całej liście wykazu w sytuacji, gdy dostrzeżone przez Komisję błędy były jednostkowe i nie dotyczyły wszystkich znajdujących się na liście podpisów poparcia, również należy uznać za nieuzasadniony jako nieoparty na faktach, ani nawet nieuprawdopodobniony.

Ponadto nie poinformowanie wnoszącego odwołanie o stanie weryfikacji podpisów, skutkujące uniemożliwieniem zgłaszającemu kandydata na senatora dostarczenia brakujących podpisów poparcia z zachowaniem wynikającego z Kodeksu wyborczego terminu, również nie może zostać poczytane za zarzut uzasadniony. Należy bowiem mieć na uwadze, że to na Komitecie wyborczym i jego Pełnomocniku Wyborczym, jako organie dokonującym zgłoszenia kandydata na senatora, ciąży obowiązek spełnienia wszystkich wymaganych ustawą warunków, w tym dostarczenia wymaganej liczby podpisów poparcia dla zgłaszanej kandydatury. Należy mieć na uwadze, że wykazy podpisów niejednokrotnie obciążone są różnego rodzaju wadami, co należy brać pod uwagę składając podpisy poparcia w liczbie nieznacznie przekraczającej ustawowe minimum, czyniąc to przy tym w ostatnich godzinach

przed upływem terminu przewidzianego na zgłaszanie kandydata na senatora, co miało miejsce w niniejszym przypadku.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Na podstawie art. 218 § 3 Kodeksu wyborczego od niniejszej uchwały osobie zgłaszającej listę przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty podania jej do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Państwowej Komisji Wyborczej.

Zastępcy Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej:

Wiesław Kozielowicz

Sylwester Marciniak

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej:

Wiesław Błuś

Zbigniew Cieślak

Arkadiusz Despot-Mładanowicz

Grzegorz Jędrejek

Wojciech Sych